
Поштовани господине Градоначелниче, уважени господине ректоре Нишког Универзитета, поштовани организатори и учесници међународног симпозиона „Ниш и Византија“, господо професори и студенти, драги гости, драги пријатељи,

Велика ми је част и задовољство што могу да вас поздравим и пожелим добродошлицу свим учесницима симпозиона. Ове године симпозион „Ниш и Византија“ услед пандемије вируса COVID – 19, одржава се на овај несвакидашњи начин, посредством веб-конференције. С тим у вези, на самом почетку, морам искористити прилику да похвалим ревност организатора али и истрајност и трудољубивост учесника ове конференције, чији је љубав према науци и научном истраживању отелотворена у виду ових многобројних и изванредних научних радова и истраживања које можемо чути у току ове конференције, успела да се пројави упркос тешким и ванредним околностима овогодишње пандемије. Оваква ревност у потрази за истином је заиста достојна сваке хвале, јер сваки од ових радова је својеврсна „Похвала Истини“, што је и тема овогодишњег скупа.

„Похвала истини или Васкрс Византије“ – то је пун назив овогодишње теме коју су пред нас ставили организатори а која треба да јединственом мисаоном нити обухвати разноврсне и разновројне студије уважених и еминентних истраживача и говорника. И знајући да ће радови које ћемо чути на најлепши начин осликати светло и „васкрсавајуће“ доба Византије, ми бисмо овом приликом рекли неколико речи похвале о ономе који је посеја „семе“ Византије у плодно „тло“ западноевропске историје – Св. Равноапостолном Цару Константину Великом – покровитељу и небеском заштитнику нашега града, у предпразништву чијег смо празника, а који је својим рођењем у нашем граду постао и повод за овакав један знаменити скуп.

Промисливши о овом великану историје ми, људи Цркве, који процењујемо историју посматрајући на њу из перспективе вечности, с правом можемо рећи да Константинова величина, поред свих његових заслуга и остварења за које га са правом историја похваљује, не лежи толико у прошлости, него управо у будућности коју је он премудро стекао за све нас. Силу, којом су до њега, а нажалост и често после њега, стварана

царства на крхотинама претходних, крвљу и знојем обесправљених, у читавој људској цивилизацији била је и још увек јесте симболички представљена мачем!

Двосекли мач којим се бранио и којим је нападао, мачем којим је на груб и суров начин стицан привидан и фрагилан „мир“ генерацијама пре њега, Свети Цар Константин у потрази за истинским миром заменио је 313. године новим „оружијем“ - пером, које у слову њиме исписаном наговештава Христа – Слово, Реч Божију; а у лику голуба кога бисмо се прво сетили када бисмо пред собом имали перо - присуство новог Доба испуњеног оним чији је символ голуб - Дух Свети! „Будите мудри као змије и безазлени као голубови“ порука је Христова! Оваквом мудрошћу умудреним Константином на друштвену позорницу историје, где главне улоге играју народи и царства, ступа народ Божији и Царство Божије у виду Цркве Христове.

Константиново перо је прво од два нова оружија којима је Свети Цар исписао страницу домостроја спасења која је одиграла кључну улогу у историји човечанства, страницу на чијим маргинама и ми данас његовим дугом задужени постојимо. Тим пером 313. године, у Милану Едиктом о толеранцији окончао је покајани гонитељ са својом Богољубивом мајком тровековни прогон невиних хришћана.

Не стаје, међутим, овде дело патрона овог града; мирио је Свети Цар гонитеље и прогоњене, али је овај ратник одложивши мач, и прихвативши се пера, посегнуо за још једним оружијем које ће му стећи оно светачко и равноапостолско име – за Крстом Христовим! Своју потрагу за миром Божијим којим се утврђују царства за вечност, Константин је напокон окончао у вери Крста након два чудесна појављивања Знака Крста, најпре приликом његових похода у Галији, а затим и пред битку са царем Максенцијем у Риму. Новопојављени хришћанин, одмах се прихватио посла и трагом покајаног прогонитеља вере – Апостола Павла - постао својеврсни Апостол мира Христовог под знаком Крста, што нам најбоље сведочи његов труд на сазивању Првог Васељенског Сабора 325. године који, на Константинову иницијативу мири немире унутар Цркве.

Као његово завештање целом свету, и нама данас, остаје универзална и свеобухватна дефиниција мира коју Едикт о толеранцији објављује. И данас, након више од 1700 година свет и даље има потребе за апостолима мира. Човек, колико год свестан историје био, увек остајући млад у односу на њу, склон је да заборавља значај лекција које она преноси. Још кад, примером овога дивнога Цара, схватимо вером да историја није целосно наше постојање него само његов мали, незнатни али опет темељни део, на коме се темељи наш идентитет, а зида и надограђује наша личност уобличавајући се Лику Цара Славе – Христу, тада јасно пред нама искрсава идеал који је пред све нас Константин својим делом ставио као неприкосновени циљ и једини сигурни модел за смислом, благостањем и правдом испуњено друштво – а то је Победа Крста, или још боље речено - Победа Крстом. Из ове победе поникнуће и хришћанска Византија – Царство царева над којима царује Цар царствујућих!

Позвани смо и данас да чувамо Константиново наслеђе, наслеђе Византије и наслеђе наших светих предака која, као што ћемо чути из радова еминентних учесника овог скупа, се темеље на непролазним хришћанским вредностима и предствалају собом једну неразрушиву, непоништиву и, како за Европу тако и за цео западни свет, темељну културу. Данас, када смо сведоци једног драматичног одбацивања и заборављања основних истина нашег хришћанског постојања и превиђања хришћанског идентитета како поједница, тако и читавих народа и држава, данас ви даме и господо, својим научним истраживањима и аргументованим сведочењима и излагањима узимате на себе улогу апостола истине, оне историјске, оне фундаменталне, идентитетске. Данас је на вама задатак да следећи Константинов пример, снагом „пера“ сведочите силу „Крста“ у историји!

Желећи да сви ми наставимо да ходимо стазом коју нам је ка вечности Царства Божијег пером и Крстом пут пропутио Свети Цар Константин дозволите ми да још једном, призивајући Божији благослов на све вас, пожелим свим учесницима симпозиона срдачну добродошлицу и много успеха у раду.

*Преосвећени Епископ нишки Господин Арсеније (Главчић)
(Поздравни говор и благослов на
отварању симпозијума Ниш и Византија XIX)*

